

Záver z XI. Fóra Vidieckeho parlamentu na Slovensku

Pracovná skupina č. 2

Rodinné poľnohospodárstvo

Na XI. zasadaní Fóra Vidieckeho parlamentu na Slovensku, ktoré sa uskutočnilo online 23.10.2020 bolo konštatované, že naše dediny strácajú vidiecky charakter, ľudia už prestávajú pestovať zeleninu, ovocie a chovať hospodárske zvieratá a pritom máme tisíce hektárov nevyužitej pôdy, tisíce nezamestnaných a mladí ľudia nemajú záujem pracovať doma a radšej idú do zahraničia. Vidiek na Slovensku bez poľnohospodárskej produkcie nie je vidiekom. Stále aktuálnejší je strategický cieľ každého štátu byť čo najviac potravinovo sebestačný. Preto aj z toho dôvodu je potrebné podporiť i Rodinné farmy a sebestačnosť zabezpečovať cez zvýšenie domácej diverzifikácie a produkcie kvalitných potravín podobne, ako je to vo vyspelých krajinách EÚ.

Po vzájomnej diskusii vyplynuli nasledovné závery a odporúčenia pre riadiace orgány:

1. Presadzovať rozvoj vidieka a domácej produkcie potravín v dlhodobých koncepciách, ako strategickú prioritu štátu a každej vlády. Každá vláda by mala byť schopná vytvoriť podmienky pre zabezpečenie potravinovej sebestačnosti svojich obyvateľov, predovšetkým podporou domácej a lokálnej produkcie, nakoľko výživa je jednou z prvoradých potrieb ľudstva. Problematika sebestačnosti je ešte viac aktuálna v kontexte prebiehajúcej globálnej pandémie.
Zodpovední: vláda SR, NR SR, prezidentka SR
2. Aktívnou podporou rozvoja Rodinných i sociálnych fariem na úrovni štátov EÚ pomôcť zabezpečovať potravinovú sebestačnosť Slovenska a zabezpečenie výroby regionálnych špecialít. Doporučujeme pritom uprednostniť 2. pilier.
Zodpovední: MPRV SR
3. Pre zabezpečenie výrobných základných špeciálnych plodín ekonomicky podporiť investične náročné akcie na nové výsadby so zmenou štruktúry ovocných sádov a vinogradov. Tieto trvalé kultúry majú dlhodobý charakter ich ekonomického využitia, čo pri rodinných farmách má viacgeneračný charakter a vytvára dlhodobú stabilitu pracovných miest.
Zodpovední: MPRV SR
4. Doriešiť pozemkovú reformu a zabezpečiť transparentné čerpanie fondov EÚ tak, aby prispievali k rozvoju poľnohospodárstva a potravinárstva a umožniť tak mladým farmárom prístup k obrábaniu nevyužitej pôdy a k rozvoju rastlinnej i živočíšnej výroby. Pritom treba venovať osobitnú pozornosť zníženiu zaťaženia pôdy a následnému znižovaniu jej úrodnosti. K tomu je potrebné :
 - Vydanie vlastníctva zo zmluvy SPF s 1 ročnou výpovednou lehotou po preukázaní vlastníctva po neznámom vlastníkovi.

- Mladým farmárom umožniť dostať sa k SPF pôde, min. na 5 rokov bez nereálnych podmienok. Podľa možnosti farmára, za obdobie 5 rokov umožniť prechádzať na špeciálnu rastlinnú, alebo živočíšnu výrobu, ak si chce udržať SPF pôdu na ďalšie obdobie.
- Nájomné zmluvy SPF neuzatvárať na dlhšie ako 10 rokov, doterajšie zmluvy na viac ako 10 rokov prehodnotiť (výšku nájomného) a sprísniť podmienky predĺženia nájmu doterajším užívateľom.
- Uprednostniť miestnych farmárov, tých záujemcov o SPF pôdy, ktorí ešte nemali v prenájme SPF pôdu a majú záujem, užívajú pôdu za uplynulých 5 rokov max. od 30 - 70 ha a majú min. 5 ročnú minulosť ako fyzická osoba, alebo rodinná farma. Keď nemajú dostatočné strojové vybavenie aspoň si malí farmári budú navzájom pomáhať.
- Uprednostniť rodinné farmy s max. užívanej výmery v katastri do 100 ha, kde má vlastné alebo prenajaté pozemky.

Zodpovední: MPRV SR

5. Zjednodušiť súčasnú legislatívu tak, aby aj drobní poľnohospodári a farmári mali možnosť priamo vo svojom okolí predávať i svoje výrobky živočíšneho pôvodu. Doporučujeme podporiť vytváranie odbytových združení výrobcov na podporu predaja výrobkov z rodinných fariem, ktoré im prinášajú viaceré výhody, nielen v oblasti odbytu a obchodu, ale aj služieb, či už poľnohospodárskych, ako zdieľanie techniky a spoločný nákup výrobných vstupov a taktiež aj v sociálnej oblasti, vytváraním spoločenského zázemia. Získali by tak aj väčší vplyv na tvorbu cien v potravinovom reťazci a posilnili tak svoju trhovú vyjednávaciu silu v potravinovej vertikále.

Zodpovední: MPRV SR

6. Na zabezpečenie rozvoja pôdohospodárstva i Rodinných fariem je potrebné výrazne uprednostňovať a finančne podporiť výchovu mladých farmárov už od základných škôl a potom aj na stredných školách, kde by mali získať dostatočnú prax a vzťah k prírode.

Zodpovední: MŠVVŠ SR

7. Za účelom obnovy nášho pôdohospodárstva i potravinovej sebestačnosti a rozvoja vidieka je potrebné na všetkých úsekoch riadenia vytvárať podporné aktivity na propagáciu poľnohospodárstva, rodinných fariem i zdravých potravinárskych výrobkov. Treba podporovať regionálne festivaly, jarmoky, ľudové tradície, miestne špeciality a taktiež ekologické projekty na ochranu prírody a pod. Marketing by mal byť prioritne zameraný na zvýraznenie aspektu zdravia, kvality a nižšej environmentálnej záťaže.

Zodpovední: Samosprávne kraje SR a MPRV SR

8. Umožniť rodinným farmárom a ich zástupcom aktívne, konštruktívne a odborne vstupovať do všetkých prebiehajúcich koncepčných a legislatívnych procesov a byť ich neoddeliteľnou a trvalou súčasťou. Prichádzať s vlastnými už vnútorne odkonzultovanými iniciatívami a vecnými myšlienkami. Odporúča sa vytvoriť vnútorný

konzultačný mechanizmus, v rámci ktorého by sa prezentovala voči rezortu jedna ucelená pozícia, ktorá by tak získala väčšiu váhu, relevantnosť a rešpekt.

Zodpovední: OZ VIPA SK, SPPK, MPRV SR

XI. Fórum Vidieckeho parlamentu na Slovensku týmto vysiela jasný varovný signál, že ak chceme na Slovensku zabezpečiť potravinovú sebestačnosť a obnoviť potravinový systém, tak nevyhnutne potrebujeme zvýšiť úsilie a spoluprácu všetkých zainteresovaných aktérov a zaviesť nové metódy práce zamerané na ochranu, zveľaďovanie a rozvoj slovenského vidieka. Slovensko potrebuje modernú, jasnú a stabilnú pôdohospodársku politiku vrátane Rodinných fariem s dlhodobou víziou reagujúcu na aktuálne globálne a európske výzvy v kontexte národných potrieb a potenciálu a podporujúcu trvalo udržateľný rozvoj vidieka.

Nevyhnutným predpokladom úspešnosti zmien je spoločenské pochopenie a uznanie významu poľnohospodárskeho obhospodarovania územia ako krajínovotvorného, ekologického a sociálno-stabilizačného faktora. Realizácia pôdohospodárskej politiky má širší dopad a presahuje rámec samotného rezortu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka.

Slovenské pôdohospodárstvo a vidiek majú všetky predpoklady na to, aby boli úspešné a napredovali a najmä, aby spoločne rozvíjali všetky časti krajiny. Po 16 rokoch členstva v EÚ je najvyšší čas naučiť sa skutočne efektívne využívať dostupné zdroje cez SPP EÚ tak, aby sa zvyšovala konkurencieschopnosť slovenského pôdohospodárstva a vidieka a opätovne naštartovala sebestačnosť slovenskej produkcie za aktívnej účasti všetkých zainteresovaných aktérov.

Po diskusii s členmi Fóra Vidieckeho parlamentu na Slovensku spracovali:

Ing. Karol Herian, CSc.

JUDr. Marieta Okenková, PhD.

23. X. 2020